

Nr 411.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om vissa ändringar i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin; given Stockholms slott den 30 mars 1920.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet hållna protokoll vill Kungl. Maj:t föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om vissa ändringar i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

Rickard Sandler.

Förslag

till

Förordning

om vissa ändringar i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin.

Härigenom förordnas, att 30 §, 31 § 1 mom., 39 och 42 §§ i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin skola erhålla följande ändrade lydelse:

30 §.

1. Den, som tillverkar brännvin utan därtill erhållet behörigt tillstånd eller under tid, då på grund av Kungl. Maj:ts beslut brännvinstillverkning blivit inställd, straffes med fängelse i högst ett år eller böter från och med 500 till och med 5,000 kronor. Äro omständigheterna synnerligen försvårade, må till straffarbete i högst ett år dömas. Har den, som beträdes med olovlig brännvinstillverkning, icke förut begått förbrytelse, varom i detta moment sägs, och har tillverkningen skett allenast för eget behov eller under synnerligen mildrande omständigheter, vare straffet böter från och med 100 till och med 2,000 kronor.

Lag samma vare, där någon, som icke erhållit tillstånd till brännvinstillverkning bereder mäsik i uppenbart syfte att därav framställa brännvin eller innehar för brännvinstillverkning uppenbarligen avsedd mäsik.

2. Den, som gjort sig skyldig till förbrytelse, som i 1 mom. första stycket avses, skall ock gälda den i 12 § stadgade tillverknings-skatt, varvid skall iakttagas:

Har tillverkningen skett med enkel, omedelbarligen med eld driven redskap, varde skatten beräknad efter redskapens avverkningsförmåga, som

skall antagas under dygn uppgå till fyra gånger pannans rymd. Kan redskapens storlek icke utrönas, bestämmes skatten efter 500 liters tillverkning för dygn.

Är tillverkningen utövad med mera sammansatt eller medelst ånga driven redskap, beräknas skatten för den myckenhet, som, efter vad utrönas kan, blivit tillverkad, dock för minst 800 liter på dygnet.

Har tillverkningen skett på annat sätt än ovan sagts, beräknas skatten för den myckenhet, som, efter vad utrönas kan, blivit tillverkad, dock för minst 50 liters tillverkning för dygn.

I samtliga dessa fall skall skatten utgå för minst trettio dygn; men har tillverkningen blivit utövad över trettio men ej sextio dygn, utgöres skatt för sextio dygn, och över sextio men ej nittio dygn för nittio dygn o. s. v.

3. Beträdes någon med förbrytelse, varom i 1 mom. sägs, skola i fall, som i första stycket avses, det vid förbrytelsen nyttjade redskap, det å stället befintliga brännvin och de kärl, vari det förvaras, samt i fall, som i andra stycket omförmåles, den å stället befintliga mäsik och de kärl, vari den förvaras, tagas i beslag och dömas förbrutna.

31 §.

1. Den, som tillverkar, till försäljning utbjuder eller eljest saluhåller för beredande av brännvin ägnad apparat eller del av dylik apparat med uppenbart syfte, att apparaten eller apparatdelen skall komma att nyttjas vid olovlig brännvinstillverkning eller för att obehörigen från denaturerat brännvin borttaga denatureringsmedlet eller göra annan till dryck ej ämnad alkoholhaltig vara användbar därtill, så ock den, vilken överlåter dylik apparat eller apparatdel, ehuru han har skälig anledning antaga, att densamma skall komma att nyttjas för ändamål, som nu sagts, straffes med böter från och med 100 till och med 2,000 kronor, och vare apparaten eller apparatdelen förbruten. Vid upprepad förbrytelse eller om omständigheterna eljest äro försvårande, må dömas till högst 10,000 kronors böter eller till fängelse i högst sex månader. Äro omständigheterna synnerligen mildrande, må böterna nedsättas till lägst 25 kronor.

39 §.

1. Brännvinstillverkare, så ock den, som tillverkar eller saluhåller i 31 § 1 mom. avsedd apparat eller apparatdel, ansvarar för förbrytelse mot denna förordning, som begås av hans hustru, barn, husfolk eller i

hans arbete antagen person, såsom vore förbrytelsen av honom själv begången, därest icke omständigheterna göra sannolikt, att förbrytelsen skett utan hans vetskap och vilja. Begagnar brännvinstillverkare ombud vid brännerirörelsens utövande, ansvar dock ombudet jämte tillverkaren och lika med denne för sådan förbrytelse.

2. Är sådan förbrytelse begången, att redskap, mäsik, brännvin eller förvaringskärl enligt vad här ovan är stadgat skola dömas förbrutna, inträder denna påföljd, även om den, som begått förbrytelsen, icke är ägare av godset.

42 §.

Skulle någon, vilken det åligger att hålla tillsyn vid bränneri eller vid nederlag, eller den, vilken har till tjänsteåliggande att åtala förbrytelser mot denna förordning, själv beträdas med förbrytelse, varom i 30 § 1 mom. sägs, eller att hava främjat sådan förbrytelse eller förbrytelse, som omförmäles i 32 §, varde dömd till fängelse eller straffarbete från och med sex månader till och med två år.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
26 mars 1920.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BRANTING,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena friherre PALMSTIERNA,
Statsråden: THORSSON,
 OLSSON,
 NOTHIN,
 NILSSON,
 ERIKSSON,
 SVENSSON,
 HANSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson, anförde efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet följande:

Uti enskilda motioner till den nu pågående riksdagen påyrkas ett kraftigare ingripande mot lönnbränningen, vilken som bekant under de senaste åren tagit en allt större omfattning. Sålunda föreslås skärpning av nu stadgade straff samt kriminaliserande jämväl av mäskeberedning för olovlig brännvinstillverkning. Även jag anser det angeläget, att åtgärder i motionernas syfte vidtagas utan uppskov. Då emellertid de erforderliga nya bestämmelserna synas böra erhålla en i viss mån annan utformning än enligt motionärernas förslag, finner jag mig föranlåten föreslå Kungl. Maj:t att för riksdagen framlägga förslag till dylika bestämmelser. Jag har för den skull låtit inom finansdepartementet utarbета ett förslag till förordning om vissa ändringar i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin.

Över detta förslag har kontrollstyrelsen avgivit infortrat yttrande, innefattande åtskilliga erinringar mot förslaget, varefter detta inom finansdepartementet undergått erforderlig omarbetning. Jag torde nu få redogöra för det omarbetade förslagets särskilda bestämmelser, därvid jag förutskickar, att förslaget upptager ändringar i 30 och 31, 39 och 42 §§ av brännvinstillverkningsförordningen.

30 §.

Enligt 1 mom. i denna paragraf i dess nuvarande lydelse utgör straffet för lönnbränning böter från och med 100 till och med 2,000 kronor eller fängelse från och med en till och med sex månader.

I det remitterade förslaget gavs åt denna paragrafs nuvarande första moment följande avfattning:

»Den, som tillverkar brännvin utan därtill erhållet behörigt tillstånd eller under tid, då på grund av Kungl. Maj:ts beslut brännvinstillverkning blivit inställd, straffes med fängelse i högst ett år eller böter från och med 500 till och med 5,000 kronor. Äro omständigheterna synnerligen försvårande, må till straffarbete i högst ett år dömas. Har tillverkningen skett allenast för eget behov eller äro omständigheterna synnerligen mildrande, vare straffet böter från och med 100 till och med 2,000 kronor.»

Kontrollstyrelsen anför i sitt yttrande i denna del:

»Efter mönster från 74 § i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker synes i 30 § 1 mom. första stycket böra göras skillnad mellan de allmänna, icke kvalificerade förstagångsförbrytelserna, å ena sidan, samt de återerade eller på annat sätt kvalificerade förbrytelserna, å andra sidan. För de förra torde fängelse ej böra ingå i straffskalan, och torde, då tillverkning för eget behov ej synes böra sammanföras med de fall, då omständigheterna äro synnerligen mildrande, utan i stället synes böra föras under de allmänna, icke kvalificerade förbrytelserna, straffskalans minimum här böra sänkas till 300 kronors böter, vilket dock utgör 3 gånger det nuvarande minimum.»

I anslutning härtill föreslår kontrollstyrelsen, att ifrågavarande bestämmelse skall erhålla följande lydelse:

»Den, som tillverkar brännvin utan därtill erhållet behörigt tillstånd eller under tid, då på grund av Kungl. Maj:ts beslut brännvinstillverkning blivit inställd, böte från och med 300 till och med 5,000 kronor. Beträdes någon andra gången eller oftare med olovlig tillverkning av brännvin eller bedriver någon dylik tillverkning i större omfattning eller i försäljningssyfte, straffes med fängelse i högst ett år eller med böter från och med 500 till och med 10,000 kronor. Äro omständigheterna synnerligen försvårande, må till straffarbete i högst ett år dömas. Äro de synnerligen mildrande, må böterna nedsättas till lägst 100 kronor.»

Otvivelaktigt har kontrollstyrelsens förslag att anordna olika straffskalor för kvalificerade och icke kvalificerade förbrytelser vissa skäl för sig. Den av kontrollstyrelsen föreslagna avfattningen av förevarande stadgande skulle emellertid leda därtill, att tillverkning av brännvin, som under tid, då brännvinstillverkning blivit inställd, bedreves av eljest behörig tillverkare, på grund av föreskriften i andra punkten städse skulle vara att betrakta såsom kvalificerad förbrytelse. Även om detta kunde anses riktigt, vilket torde kunna starkt ifrågasättas, måste stadgandet ur berörda synpunkt anses mindre lyckligt avfattat, i det att berörda olovliga tillverkning finnes upptagen redan i första punkten, som har avseende å icke kvalificerade förbrytelser. Med hänsyn härtill och då de i förslaget angivna kvalificerande omständigheterna lära göra sig gällande även om de av kontrollstyrelsen förordade särskilda straffskalor icke inrättas, synes det mig lämpligast att i förevarande avseende följa det remitterade förslaget. Dock torde kontrollstyrelsens erinringar böra föranleda den ändring i sistnämnda förslag, att upprepad förbrytelse, även där fråga är om tillverkning allenast för eget behov, straffas efter den allmänna regeln.

1 mom. av förevarande paragraf har vidare enligt det remitterade förslaget kompletterats med ett nytt stycke, innehållande bestämmelser om straff för den, som, utan att äga rätt till brännvinstillverkning, bereder mäske i uppenbart syfte att därav framställa brännvin eller innehar för brännvinstillverkning uppenbarligen avsedd mäske. Förbrytelse, varom nu är sagt, är enligt förslaget belagd med enahanda straff som olovlig brännvinstillverkning. Från kontrollstyrelsens sida har ingen erinran häremot försports.

Jämväl 2 mom. av 30 §, vilket moment upptager regler rörande bestämmande av den tillverkningskatt, som i händelse av olovlig brännvinstillverkning skall av den brottslige gäldas, synes böra i visst avseende fullständigas. Ifrågavarande regler förutsätta nämligen för sin tillämplighet, att brännvinet framställts genom destillering. Då emellertid alkoholen jämväl på annan väg kan utvinnas ur den utjästa mäskan, exempelvis genom tillsättning av pottaska, synes föreskrift böra meddelas rörande skattens beräkning i dylikt fall. I det remitterade förslaget finnes upptagen en dylik föreskrift, mot vilken kontrollstyrelsen icke framställt någon erinran och vilken därför bibehållits oförändrad vid förslagets omarbetande.

Vad 3 mom. angår, synes det däri meddelade stadgande böra utvidgas sålunda, att vid förbrytelse, som avses i det uti 1 mom. tillagda andra stycket, mäskan och de kärl, vari den förvaras, skola dömas förbrutna.

Slutligen förtjänar påpekas, att ordet »lönbränning» uteslutits ur paragrafen och å erforderliga ställen ersatts med uttrycket »olovlig brännvinstillverkning.»

31 §.

I denna paragraf föreslås ingen annan ändring, än att i 1 mom. ordet »lönbränning» ersättes med uttrycket »olovlig brännvinstillverkning».

39 §.

Uti 1 mom. av denna paragraf enligt dess nuvarande lydelse stadgas, bland annat, att brännvinstillverkare ävensom den, som tillverkar eller saluhåller i 31 § 1 mom. avsedd apparat eller apparatdel, ansvarar för förbrytelse, som med hans vetskap begås av hans hustru, barn, husfolk eller i hans arbete antagen person, såsom vore förbrytelsen begången av honom själv. Enligt förslaget är bevisbördan omlagd sålunda, att berörda ansvar inträder, därest icke omständigheterna göra sannolikt, att förbrytelsen skett utan vederbörandes vetskap och vilja. Härigenom vinnes överensstämmelse med motsvarande bestämmelse i rusdrycksförsäljningsförordningen med flera denna närstående författningar.

Kontrollstyrelsen har härutöver föreslagit ett tillägg till 1 mom. av innehåll, att delaktighet i brott mot ifrågavarande förordning i övrigt skall straffas efter vad i 3 kap. strafflagen är stadgat. Till stöd härför har styrelsen anfört, att erfarenheten visat, att behov av en dylik bestämmelse föreligger.

Berörda förslag synes mig emellertid vara av beskaffenhet att icke böra för närvarande upptagas. Dess genomförande torde nämligen böra föregås av en grundlig utredning rörande samtliga på frågan inverkan omständigheter.

Vad 2 mom. beträffar, nödvändiggöres den däri föreslagna ändringen av ovan omförmälda utvidgning av bestämmelsen i 30 § 3 mom.

42 §.

Beträffande denna paragraf, som enligt det remitterade förslaget lämnats oförändrad, anmärker kontrollstyrelsen, att uttrycket »olovlig brännvinstillverkning» med hänsyn till den föreslagna nya bestämmelsen i andra stycket av 30 § 1 mom. torde böra ersättas med orden »förbrytelse, som i 30 § 1 mom. sägs». Denna anmärkning synes mig befogad och har därför iakttagits vid förslagets omarbetande.

Utöver nu berörda ändringar och tillägg avsåg det remitterade förslaget jämväl vissa ändringar i 38, 47 och 48 §§. Men då kontroll-

styrelsen funnit sistnämnda ändringar icke vara av trängande behov och ställt sig tveksam till lämpligheten av vissa av dem, har jag i enlighet med kontrollstyrelsens hemställan utelämnat desamma vid förslagens omarbetande.

De ändrade bestämmelserna synas mig böra träda i kraft omedelbart efter utfärdandet.

Sedan föredragande departementschefen härefter uppläst förslag till *förordning om vissa ändringar i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin*, av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar, hemställde departementschefen — under erinran att bevillningsutskottet vid 1919 års lagtima riksdag begärt lagrådets utlåtande över ett för riksdagen framlagt förslag till vissa ändringar i brännvinstillverkningsförordningen — att lagrådets yttrande jämväl över detta förslag måtte genom utdrag av protokollet inhämtas.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan fann Hans Maj:t Konungen gott bifalla.

Ur protokollet:

Hans von Arnold.

Förslag

till

Förordning

om vissa ändringar i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin.

Häri genom förordnas, att 30 §, 31 § 1 mom., 39 och 42 §§ i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin skola erhålla följande ändrade lydelse:

30 §.

1. Den, som tillverkar brännvin utan därtill erhållet behörigt tillstånd eller under tid, då på grund av Kungl. Maj:ts beslut brännvinstillverkning blivit inställd, straffes med fängelse i högst ett år eller böter från och med 500 till och med 5,000 kronor. Äro omständigheterna synnerligen försvårande, må till straffarbete i högst ett år dömas. Har den, som beträdes med olovlig brännvinstillverkning, icke förut begått förbrytelse, varom i detta moment sägs, och har tillverkningen skett allenast för eget behov eller under synnerligen mildrande omständigheter, vare straffet böter från och med 100 till och med 2,000 kronor.

Lag samma vare, där någon, som icke erhållit tillstånd till brännvinstillverkning, bereder mäske i uppenbart syfte att därav framställa brännvin eller innehar för brännvinstillverkning uppenbarligen avsedd mäske.

2. Den, som gjort sig skyldig till förbrytelse, som i 1 mom. första stycket avses, skall ock gälda den i 12 § stadgade tillverknings-skatt, varvid skall iakttagas:

Har tillverkningen skett med enkel, omedelbarligen med eld driven redskap, varde skatten beräknad efter redskapens avverkningsförmåga, som

skall antagas under dygn uppgå till fyra gånger pannans rymd. Kan redskapens storlek icke utrönas, bestämmes skatten efter 500 liters tillverkning för dygn.

Är tillverkningen utövad med mera sammansatt eller medelst ånga driven redskap, beräknas skatten för den myckenhet, som, efter vad utrönas kan, blivit tillverkad, dock för minst 800 liter på dygnet.

Har tillverkningen skett på annat sätt än ovan sagts, beräknas skatten för den myckenhet, som, efter vad utrönas kan, blivit tillverkad, dock för minst 50 liters tillverkning för dygn.

I samtliga dessa fall skall skatten utgå för minst trettio dygn; men har tillverkningen blivit utövad över trettio men ej sextio dygn, utgöres skatt för sextio dygn, och över sextio men ej nittio dygn för nittio dygn o. s. v.

3. Beträdas någon med förbrytelse, varom i 1 mom. sägs, skola i fall, som i första stycket avses, det vid förbrytelsen nyttjade redskap, det å stället befintliga brännvin och de kärl, vari det förvaras, samt i fall, som i andra stycket omförmäles, den å stället befintliga mäsik och de kärl, vari den förvaras, tagas i beslag och dömas förbrutna.

31 §.

1. Den, som tillverkar, till försäljning utbjuder eller eljest saluhåller för beredande av brännvin ägnad apparat eller del av dylik apparat med uppenbart syfte, att apparaten eller apparatdelen skall komma att nyttjas vid olovlig brännvinstillverkning eller för att obehörigen från denaturerat brännvin borttaga denatureringsmedlet eller göra annan till dryck ej ämnad alkoholhaltig vara användbar därtill, så ock den, vilken överlåter dylik apparat eller apparatdel, ehuru han har skälig anledning antaga, att densamma skall komma att nyttjas för ändamål, som nu sagts, straffes med böter från och med 100 till och med 2,000 kronor, och vare apparaten eller apparatdelen förbruten. Vid upprepad förbrytelse eller om omständigheterna eljest äro försvårande, må dömas till högst 10,000 kronors böter eller till fängelse i högst sex månader. Äro omständigheterna synnerligen mildrande, må böterna nedsättas till lägst 25 kronor.

39 §.

1. Brännvinstillverkare, så ock den, som tillverkar eller saluhåller i 31 § 1 mom. avsedd apparat eller apparatdel, ansvarar för förbrytelse mot denna förordning, som begås av hans hustru, barn, husfolk eller i

hans arbete antagen person, såsom vore förbrytelsen av honom själv begången, därest icke omständigheterna göra sannolikt, att förbrytelsen skett utan hans vetskap och vilja. Begagnar brännvinstillverkare ombud vid brännerirörelsens utövande, ansvare dock ombudet jämte tillverkaren och lika med denne för sådan förbrytelse.

2. Är sådan förbrytelse begången, att redskap, mäsik, brännvin eller förvaringskärl enligt vad här ovan är stadgat skola dömas förbrutna, inträder denna påföljd, även om den, som begått förbrytelsen, icke är ägare av godset.

42 §.

Skulle någon, vilken det åligger att hålla tillsyn vid bränneri eller vid nederlag, eller den, vilken har till tjänsteåliggande att åtala förbrytelser mot denna förordning, själv beträdas med förbrytelse, varom i 30 § 1 mom. sägs, eller att hava främjat sådan förbrytelse eller förbrytelse, som omförmäles i 32 §, varde dömd till fängelse eller straffarbete från och med sex månader till och med två år.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

*Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd måndagen
den 29 mars 1920.*

Närvarande:

Justitieråden AMÉEN,
friherre LEIJONHUFVUD,
EDELSTAM,
Regeringsrådet LINNÉR.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 26 mars 1920, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets yttrande skulle inhämtas över upprättat förslag till *förordning om vissa ändringar i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin.*

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av t. f. byråchefen för lagärenden i finansdepartementet Karl Levinson.

Lagrådet lämnade förslaget utan anmärkning.

Ur protokollet:
Erik Ölander.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 30 mars
1920.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BRANTING,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena friherre PALMSTIERNA,
Statsråden: OLSSON,
 SANDLER,
 NOTHIN,
 NILSSON,
 ERIKSSON,
 SVENSSON,
 HANSSON.

T. f. chefen för finansdepartementet, statsrådet Sandler, anmälde härefter lagrådets genom utdrag av protokollet över finansärenden den 26 mars 1920 inhämtade yttrande över upprättat förslag till förordning om vissa ändringar i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin.

Efter att hava omnämnt, att lagrådet lämnat förslaget i fråga utan anmärkning, anförde föredraganden vidare:

Såsom chefen för finansdepartementet vid ärendets behandling den 26 mars 1920 framhöll, avser föreliggande förslag i huvudsak en utformning av de förslag till ändrade bestämmelser på hithörande område, vilka enskilda motionärer vid årets riksdag framställt. Jag anser hinder icke möta mot att nu framlägga förslaget för riksdagen, såsom föranlett av under riksdagen inträffad händelse.

Uti sitt i ärendet avgivna yttrande har kontrollstyrelsen förklarat sig anse, att de ifrågasatta ändringarna i brännvinstillverkningsförordningen med nödvändighet böra föranleda vissa straffskärpningar och andra jämkningar jämväl i förordningarna angående försäljning av rusdrycker, angående handel med skattefri sprit och angående vissa alkoholhaltiga preparat. Vid kontrollstyrelsens yttrande hava också fogats utkast till de enligt styrelsens mening sålunda erforderliga författningsändringarna. Jag anser mig dock icke kunna tillstyrka, att förslag till författningsändringar i andra stycken än dem, med avseende å vilka ändringsförslag redan av motionärerna framlagts, nu förelägges riksdagen.

Föredraganden hemställde därefter, att ovanberörda förslag till förordning om vissa ändringar i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Denna hemställan, som biträdades av statsrådets övriga ledamöter, behagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bil. litt. . . . vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Elis Lindahl.
